

Izkušnje katehistinje z otroki po razvezi

Pripravila Nataša Urh

Sem katehistinja. 10 let redno učim verouk, 17 let sem birmanska animatorka. Četrto leto vodim Mladinski center in vsak dan sem v stiku z otroki in starši. Pri tem vodenju sem se bolje seznanila tudi z otroki ločenih staršev, saj z enim naših glavnih programov Učna pomoč pomagamo otrokom pri premagovanju učnih in drugačnih stisk.

Danes vas nagovarjam predvsem v vlogi katehistinje. Povedala vam bom o svojih izkušnjah, o primerih, ki jih srečujem. Na KPŠ nas ne usposobijo posebej za delo z otroki iz ločenih družin. Zato se vsakdo znajde po svoje. Ne morem vam govoriti nekaj na splošno, ker je vsak človek zgodba zase in vsaka družina svoj svet. In velikokrat bi bilo lažje, če bi tudi verouk poučevali individualno, vendar smo občestvena bitja in za nas vse veljajo pravila in norme.

Na začetku mi je bilo v skupinah, v katerih so bili otroci iz ločenih družin, težko govoriti o nekaterih temah. Ravnala sem tako kakor veliko odraslih, ki želijo zaščititi otroke: v želji, da bi olajšali njihovo bolečino, se večkrat zatekajo k polresnicam. Pa jim s tem res pomagajo? Otroci so fisti, ki najprej začutijo stisko svojih staršev, hudo jim je, ker njihovi starši trpijo, in tisto, kar si najbolj želijo, je iskrenost in pristnost.

Tudi sama sem se ujela v te zanke. Otrokom sem želela olajšati že tako težke razmere. Zato sem se izogibala nekaterim temam. V skupini, kjer je bila deklica, ki jo je mama zapustila, sem se izogibala tem o materinski ljubezni. Nisem ji želela povečevati bolečine, hkrati pa se nisem čutila sposobna spregovoriti o tem pred njo. Vendar pa je življenje naš najboljši učitelj. In Sveti Duh vodi naše korake. Tako se mi je zgodilo, da nam je nekdo zastavil vprašanje, kako vzgajamo otroke. Pripravljamo jih na življenje, kakršnega si želimo, da bi živeli. Torej na lepo in srečno življenje. Pa jih morda pripravimo na to, da lahko postanejo invalidi, ostanejo brez službe?

Življenje je lepo, vendar polno preizkušenj. In mi vsi smo grešniki, ki drug drugemu prizadenemo veliko gorja. Si upam o tem spregovoriti pred otroki? Moram. To je moja dolžnost.

Na enem od liturgičnih listkov je bilo vprašanje, zakaj je Mojzes dovolil napisati ločitveno pismo.

Odgovor se je glasil: Zaradi njihove trdosrčnosti. Jezus pa nas uči: »Kar je torej Bog združil, tega naj človek ne ločuje.« (Mt 19,6) In vendar so ločitve del njihovega vsakdana. Kako naj se z otroki pogovarjam o tem? Ne morem jim govoriti, da je vse lepo, če v resnici ni. So njihovi starši trdosrčni? So. In grešijo tudi. Zato do ločitev pride. Z grehom prizadenemo sebe in drugega in, kadar so rane prevelike, odnos ne more živeti naprej. Te teme so težke, vendar so dobra iztočnica za pogovor o ranjenosti otrok in o tem, kaj oni sami lahko naredijo za boljše medsebojne odnose, kakšne priložnosti in izzive jim prinaša prihodnost, in o tem, kako nas Jezus vse neskončno ljubi, vsakega v njegovi ranjenosti in grešnosti, ter vsakemu med nami prinaša odrešenje.

Otroci so občutljivi za greh. Verske vsebine vzamejo resno. Ena od tem pri verouku je tudi spolnost pred zakonom. Spominjam se deklice, ki je po veroučni uri prišla vsa zaskrbljena k meni in me vprašala, kako velik greh ima ona, ki je sad izvenzakonske ljubezni. Pogovorili sva s o tem in razčistili, da ona nikakor nima nič s tem. Sva pa v najinem pogovoru poskušali razumeti njene starše. Menim, da kljub razvrednotenju družinskega življenja in institucije zakona v naši družbi otroci še vedno razumejo zakon kot varnost, potrditev ljubezni svojih staršev. Ne bom pozabila sijočih oči prvošolčka, ki mi je na uho zašepetal veliko skrivnost, da se njegova starša v soboto poročita.

Prav je, da jaz kot katehistinja z otroki spregovorim o vseh življenjskih temah. Ničesar se ne smem bati!

Povedati moram, kaj je prav in kaj je narobe. Na vsako dejanje posameznika pa gledati z očmi Jezusove neskončne ljubezni in odpuščanja ter priložnosti za nov začetek.

Ena glavnih vrednot, ki jo želim otrokom prenesti, je, da jih imajo njihovi starši radi in da se nanje lahko vedno zanesejo. Hkrati pa, da jih imajo starši radi, kljub temu da se morda med seboj ne razumejo najbolje. Še posebno želim otrokom iz ločenih družin sporočiti to zadnje in da niso krivi za nerazumevanje med staršema. Sporočam jim, da jih imajo starši radi tudi, ko jim česa ne dovolijo.

Ob tednu otroka so me otroci vprašali, kaj razumem pod besedo nasilje. Odgovorila sem jim, da je glavno nasilje, ki ga starši izvajajo nad njimi, to, da namesto njih naredijo opravila, ki so jih oni sami sposobni narediti. Otroci iz ločenih družin s starši velikokrat manipulirajo. V Mladinskem centru otroke spodbujamo k vzgoji za odgovornost in se trudimo povrniti moč njihovim staršem, ko se čutijo nemočne. Na ločitev se otroci večkrat odzovejo tako, da jim pade učni uspeh in prenehajo pisati domače naloge. To je njihov krik na pomoč.

Vendar jim s tem, da bi jim spregledali njihove dolžnosti, ne pomagamo. Kvečjemu škodujemo. Znanje je vrednota, ki jo bodo v življenju potrebovali. Poskušamo pa jih slišati v njihovi bolečini, jim stati ob strani in jih spodbujati. Meje in dolžnosti pa so nekaj, kar je del življenja, in del dobre vzgoje za samostojnost.

Nekaterim otrokom pa se učni uspeh ob ločitvi celo izboljša. Pogosto najstarejši otroci v družini prevzamejo skrb za mlajše otroke in starševske vloge, če je treba. Vendar pa je starševska vloga nekaj, kar otroka presega in takega bremena ni sposoben nositi.

Otroci se na ločitev staršev odzivajo zelo različno. Celotno družino jo doživljajo različno.

Rada bi vam povedala zgodbo mladega dekleta. Bila je devetošolka. Z otroki smo šli na pohod. In kar naenkrat v živahnem pogovoru, ki je tekkel v skupini, nasmejana vsem oznani, da sta se starša ločila in da se

je oče odselil. S soanimatorjem sva se vprašujoče spogledala čez njeno glavo, kako lahko to z nasmehom pove. Redno sem jo srečevala. Tri leta mi je bila zgled mladostnika, ki z lahkoto sprejema ločitev svojih staršev. Nato se mi je odprla. Nekajkrat je jokala v moji pisarni. Mama je »postala« najstnica, ona je prevzela odgovornost.

Mlajša otroka sta manipulirala med mamo in očetom ter se zabavala brez meja. Občutek je imela, da jo je predvsem Center za socialno delo pustil na cedilu. Z bratom in sestro so si zelo različni. Želela si je, da bi lahko povedala svojo stisko svetovalki, vendar tega ni želela storiti pred mlajšima dvema. Želela je biti slišana, vendar hkrati zaščiten. Bala se je, da bi jo, če bi povedala vse, iztrgali iz okolja, v katerem je bila. Tega pa tudi ni hotela, saj je bila odraščajoča najstnica, ki ji je družba sovrstnikov ogromno pomenila. Med njimi je bila slišana. Zato se je v družini naučila stisniti zobe, narediti več, kakor je bilo primerno njenim letom, in v samoti ali med prijatelji izliti svojo bolečino. Odrasla je v prijetno mlado ženo. Imela je srečo, ker je bila slišana v družbi zdravih sovrstnikov. Ko sem jo vprašala, kaj bi želela sporočiti ločenim staršem, mi je dejala, da otroci od obeh staršev po ločitvi pričakujejo pomoč, oporo, da se starša med seboj še vedno pogovarjata, da se oba udeležujeta pomembnih dogodkov v življenju otrok, predvsem pa, da še naprej oba opravljata starševske dolžnosti.

Ločitev je boleča za vse udeležene, vendar včasih ne gre drugače. Zgodilo se mi je že, da je k meni pristopil otrok in me prosil, naj storim nekaj, da se bosta starša vendarle ločila, ker v takem domu ne zdrži več. Zato je ločitev lahko tudi v dobro otrok.

Otroci pričakujejo od odraslih, predvsem pa od svojih staršev iskrenost in zaupanje. Imajo neverjetno sposobnost, da sprejmejo položaj tak, kakršen je. Radi imajo svoje starše. V spontanah prošnjah, ki jih izrekajo Gospodu, slišim njihovo iskreno željo, da bi bili njihovi starši srečni. Svoje starše sprejemajo v konkretnem položaju. Prosijo zanje, da bi se razumeli, kadar se prepirajo, ko pa vidijo, da skupaj ne gre več, prosijo za njihovo novo življenjsko pot. Lani sem učila deklico, ki je vztrajno prosila, da bi mamica našla nekoga, ki bi jo imel rad. Letos so z novim partnerjem zaživeli kot srečna družina.

Oznanjati veselo oznanilo odrešenja je najlepše poslanstvo in hkrati največja odgovornost. Pri tem je dobrodošlo vsako znanje, ki si ga lahko pridobimo, najbolj pa zavest, da smo tudi mi grešni in neskončno ljubljene. Brez zavesti, da mi pomaga in me vodi Sv. Duh, bi si večkrat ne drznila stopiti v veroučno učilnico. S potrpežljivostjo, ki jo ima Jezus do mene in moje grešnosti, in njegovo vztrajnostjo, da me vodi po pravi poti, pa tudi jaz poskušam razumeti vsakega posameznika in ga ceniti v njegovi enkratnosti.